

Koliko Edipa?

Psihoanalitičko čitanje Sofoklovih tragedija *Kralj Edip* i *Edip na Kolonu*

Uvodna riječ:

Edip - prije ili poslije Freuda?

Za početak, parafrazirajmo pitanje koje je u kontekstu psihoanalitičkog čitanja Shakespeareove drame postavljeno u vezi s Hamletom¹. U našem pokušaju bavljenja dvjema Sofoklovim tragedijama *Kralj Edip* i *Edip na Kolonu* ono bi se moglo udvostručiti. Tako više nećemo samo pitati: «Možemo li čitati Edipa poslije Freuda», smatrajući kako je Freudovo tumačenje nezaobilazno obilježilo povijest čitanja ove drame, već možemo i obrnuti temporalni niz pitanjem: «Možemo li čitati Edipa *prije* Freuda?». Ako nam prvo pitanje govori nešto o povijesti dvadesetostoljetne recepcije antičkog teksta, drugo nas pitanje usmjerava na 'izum' same psihoanalize kao kliničke prakse i interpretativne strategije. Tragedija o Edipu nije pri tom tek ilustrativni primjer za ono što nam psihoanaliza nastoji prenijeti, već je ona jedan od njezinih konstitutivnih prizora te danas, dok svi pro- i anti- Edipi i dalje funkcioniraju, još uvijek možemo između psihoanalize i Edipa postaviti znak jednakosti: gesta koja bi u nekih možda izazvala zadržku, no koja bi zbunila malo koga.

Pozivanje na Sofoklovu tragediju *Kralj Edip* u Freudovim spisima prilično je često, a prvi uvid u njezinu važnost za psihoanalizu dogodio se u slavnim pismima Wilhelmu Fliessu iz 1897, u kojima ga Freud obavještava o svojoj autoanalizi:

«Nadošla mi je samo jedna ideja od opće važnosti. I u vlastitom sam slučaju pronašao ljubav prema majci te ljubomoru na oca, i sada vjerujem da je to općenita pojava u ranom djetinjstvu. ... Ako je tome tako, snažno djelovanje Kralja Edipa ... postaje razumljivo. ... Svaki je gledalac u mašti jednom bio zametak Edipa...» (Felman 1992 : 259)

U *Tumačenju snova*, Freud nastavlja:

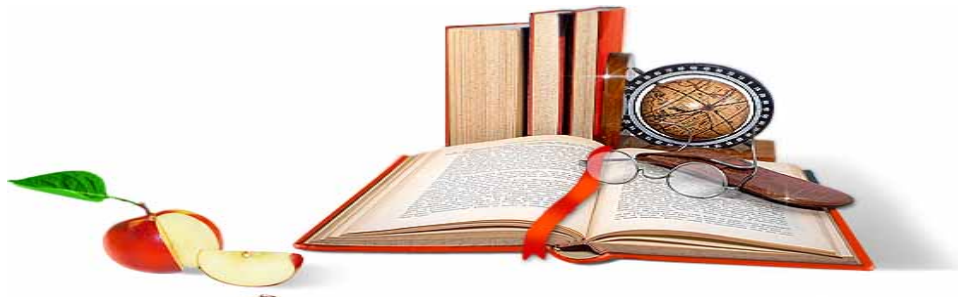
«Ako Kralj Edip ne djeluje slabije na modernu nego na ondašnju grčku publiku ... mora postojati nešto što naš unutarnji glas čini sposobnim za prepoznavanje prinudne moći sudbine u Edipu... Ganuti smo njegovom sudbinom zato što bi ona mogla biti našom – zato što nas je proročište, kao i Edipa, proklelo prije rođenja. Možda je usud sviju nas da svoj nagon upravimo prema majci, a prvu mržnju i želju za ubijanjem prema ocu.»² (Felman 1992 : 260)

Od vlastitoga slučaja Freud, dakle, prelazi na razinu univerzalnosti i Edip već tada postaje preteča strukture, svojevrsna dramaturgija nagona – insceniran rad samoga nesvjesnog. Nesvjesna je želja, tako, utjelovljena u proročistu koje Edipu navješćuje nemoguću sudbinu incesta i ocubojstva, a njegov pokušaj izbjegavanja uprizorenje je reakcije kojom subjekt odgovara na impulse seksualnog nagona. Činjenica da je zločin počinio tek po cijenu neznanja, samo je dokaz da je nemoguće umaknuti potisnutoj i zabranjenoj želji, te da ona pronalazi puteve da se vrati, da iznova 'izbije na površinu'.

¹ U tekstu Nicholasa Randa 'Možemo li – poslije Freuda – još čitati Hamleta?'

² Oba navoda prema Felman, Shoshana, 'S onu stranu Edipa: primjerne priče psihoanalize'; 'Suvremena teorija pripovijedanja', (1992 : 259-260)

GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I
DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET
WWW.MATURSKI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA **MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM**